

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Hedder November' 18-dik napján, 1817-dik esztendőben.

B é t s.

Graetzből ezeket közlik a' Bétsi Udv. újságlevelék: —

„E' hónap' 6-dikán a' már irt redout-bált követett napon estve közönségesen megvilágosittatva valának a' belső város 's a' külső városok, mellyeket ő Felsegek is, sok hintók által kísértetvén nagy sokaságú népnek viva t kiáltásai között megszemlélni méltóztattak. Gazdagsága, jó izlésü rajzolatja 's elmés által-látszó írásai által különösen megkülömböztette magát a' János ő Cs. Fő Hertzegsége' szállása, a' hol egy magából sok ezer sügárokat szeltyol szóró nap ezen írást mütalta: *Aller Ehren ist Oesterreich Voll.* Nagyon szépek voltak továbbá, az ország' házának Gothusi homlokoldala, a' Báró Mandel-ház, a' Kommandirozó ház előtt egy dítsőség-kapú, 's több mások. — 8-dikban Császár ő Felsege külömbkülömb közönséges épületeket 's intézeteket a' bibliothékát, lyceumot, conviciust, fegyveresházat, hintető házat; Császárné ő Felsege pedig az Ersébet klastromát, a' Báró Dü Beiné aszszonyi nevelő házat, a' közönséges betegek 's tébolyodottak házát, 's a' Johanneumot másod izben, méltóztatták a' magok figyelmetességekre. Ezen napon délután Felseges Aszszonyunknál a' Dicasteriumoknak 's egyéb tisztviselői karoknak ahoz illő pompás bemutattatása ment véghez. Koronaörökös ő Cs. Fő Hertzegsége a' nyomorékok' házának megszemlélésére fordította kegyes szívűségét.

Császár ő Felsege 8-dikban délelőtt elébb a' dohány és stempel vámi adminisztrációkat 's azután a' Johanneumot tisztelte-meg látogatásával, ezen institutumnak minden osztályait 's tárgyait figyelmetesen megnézegette, 's felséges nevének az institutum' emlékezetkönyvébe való belírása által azt dítsősségesebbé tenni méltóztatott. Különös 's örvendező figyelmetességet fordított ő Cs. K. Felsege a' hazai fábrikák' és mivek' nézés végett kített szerzeményeikre, kijelentvén, hogy melly atyai indulattal viseltessék ezeknek mind nagyobb-még-nagyobb virágzásra leendő juthatások eránt. A' haza szeretett Attyának ezen vizsgálódásai 's mindenütt megbizonyított szorgalmatoskodása egész elevenséggel benyomták az ő Felsege szívé' jóságának jeleit, 's az első thronushoz ily méltó emberi leboztalkozásnak 's jóságnak örök emlékezetét hagyták hátra. — 9-dikben az egész napot Országlási foglalatosságra fordította a' templomi ájtatosságnak elvégzése után ő Cs. K. Felsege: estve pedig Császárné ő Felsegével 's a' Cs. Fő Hertzegségekkel ismét a' kétszeresen megvilágosittatott theatromba menni méltóztatott, a' holidob 's trombitaharcogások 's a' sokaságnak örvendező kiáltásai által tiszteltettek. — 10-dikben a' Könyörülő Barátok klastromát, ispotályát, a' Polgári ispotályt, 's az Ersébet-Apátza-klastromát szemlélte-meg Császár ő Felsege: valamint szintén Császárné ő Felsege a' nyomorékok' házát; Koronaörökös ő Cs. Fő Hertzeg-

sége pedig a' Dü-Bein Báróné azezony nevelő házat. — Ezen napon estve késő éjjelig folytatta ő Császári Felsége az audientzia-adést. — Ugyan ő Felsége 11-dikben Hertzeg Hohenzollern-től kísértetvén minden Graetzben lévő kaszarmákat megjárta; minden szobákat meg szemlélt. Császárné ő Felsége előbb a' karton-fabrikát azután a' Rendek' fegyveres házat tisztelte meg látogatásával. Koronaörökös ő Cs. Fő Hertzegsége ugyan ezen napon a' Könyörülő Barátok' klastromának, ispotályának, 's ezen egész institutumnak minden jóltévő intézeteit méltóztatta a' maga kegyes figyelmetességére; még a' betegek' számára való ételeket is megkostolta az üstökből, 's megelégedésénck kegyelmes bizonyítása mellett 300 forintokból álló segédelmet hagyott hátra.

Császár ő Felsége 12-dikben a' Kormányozószek' Tanácsában, Felséges Asszonyunk pedig Koronaörökös ő Fő Hertzegségével egygyütt a' *Mária-Hilfi* épületben 's templomban jelentek meg.

Koronaörökösünk ő Cs. Fő Hertzegsége múlt Vasárnapon délután Graetzből Bétsbe kívánt jó egészségben visszaérkezett.

* * *

A' *Bétsben* találtató Helvétziai választartó gyülekezet' Elöljárói e' hónap' 2-dikán tartott Reformatiói' 's Türedelmi jubileumnak innepét azzal is nevezetisíteni kívánván, hogy a' szegényeknek minden vallási külömbség nélkül való segítettésére az isteni tiszteletnek végződése után alamisnát gyűjtsenek össze, az így bejött 2100 forintokból álló summat, három egyenlő részekben, a' Szegények' institutumának, a' Könyörülő Barátoknak, 's az Ersébet Szerzeteseinek adták.

* * *

Bruckban a' Leytha mellett Október' 6-dikán Alsó Austriának ezen Negyede a' legszebb 's a' jutalmat legérdemlőbb tsikók' előmútatását tartotta; 's

37 olyan szépségű tsikók' mutatattak elő, mellyek között alig lehetett meghatározni a' legszebb három tsödör és három kantza tsikókat, 's mellyek között amazoknak tulajdonosaik husz-husz, ezeknek tulajdonosaik pedig öt-öt pengő aranyokkal jutalmaztattak meg. Az ilyen jutalom-nyerő tsikókra nézve szükséges feltétellez, hogy Császári Tsödöröktől szármoztak legyenek.

Frantzia Ország.

A' Király Nov. 5-dik napján kinyitotta pompás ceremóniával a' két Kamarák' üléseit, ily beszédet intézvén hozzájok a' thrónusból: —

„Uraim! utóbbi üléseiteknek kinyitásakor azon reménségekről beszéltem vala hozzátok, mellyeket nékem a' Hertzeg Berry megházasodásá adott vala. Ámbár az isteni gondviselés bennünket azon jótól, mellyet nekünk ajándékozott vala, nagyon hamar megfosztott, abban mindazonáltal kívánságaink' jövendőbeli betelyesedésének zálogát tsakugyan szemlélhetjük. —

Az a' Szent Székkel való Alkú, melyről néktek tavaly jelentést tettem vala, megköttetett. Ministereimre bízam, hogy a' midőn ők ezt Uraságtokkal közleni fogják, egy törvényprojektomot is terjeszsenek előtökbe, melly megkívántatik arra, hogy ezen Alkunak azon intézetei, mellyek azt elfogadható tulajdonságuk, törvényhozói meghatározottatást kapjanak, a' Constituzionak aktájával, az Ország' törvényével, 's a' *Gallicana* Szentegyház' szabadságaival, mint Öseink legbetsesebb örökségeikkel, egygyeséghelybeztetessenek, tudniillik azokkal a' szabadságokkal, mellyeknek megöriztetésére Szent Lajos 's az utánna következők oly szentül figyelmezttek; mint alattvalóiknak boldogságára. —

„Az 1816-dik esztendőbeli aratásnak tulajdonsága megtsalta reménségemet; népem' szenvedései nékem sok keserü-

get okoztak: mindazonáltal megilletődéssel szemléltem, hogy ő ezt majd mindenütt nagy magamegtagadással türe; és ha szintén találhattak is némely helyek, a' hol az emberek magokat e' miatt lázadásra vétetletni engedték, a' rend tsakugyan mindenütt hamarsággal helyreállítatott. Nékem, hogy az idő inségeit enyhíthessem, nagyon kellett iparkodnom, 's a' kintstár által rendkívül való áldozatokat kellett tételnem, mellyeknek laistroma előtökbe fog terjesztetni, 's az a' buzgóság, melly benneteket a' köz jó eránt lelkesít, semmit kételkedniük nem enged az eránt, hogy ti ezen előre el nem látott költségeket helybe fogjátok hagyni. Az ideji aratás az Országnak nagyobb részében kielégítő volt: hanem némely, helyenhelyen való inségek, 's az a' szerentsétlenség, a' melly szőlős hegyeinket érte, tsakugyan még is oly szükségekre fordítják atyai gondoskodásomat, mellyeknek elhárítása tőlem, a' ti egygyütt való munkálódástok nélkül meg nem eshet. —

„Megparantsoltam, hogy a' bekövetkező esztendőre kívántató költségeink 's jövedelmeink laistromát terjesszék előtökbe. Ha azok a' terhek, mellyek a' békeségkötésekből 's azon keserülésre méltó hadakozásból vették származásokat, melynek ezen kötések vetettek véget, még most semmi kisebbedést nem engednek is a' ti előbbeni üléseitek által meghatározott adófizetésekből: tsakugyan vigasztalásomra szolgál annak meg gondolása, hogy azon kiméllések által, a' mellyeket jóvállottam, feloldoztattattam azon kéntelenség alól, hogy ezen adófizetéseket nevelnem kellene; és hogy egy annál kevesebb költsönözés, mellyet ezen Kamara a' múlt ülésekben meghatározott volt, az esztendőnek minden szükségeire elégséges fog lenni.

„Azok az egygyezések, mellyeket én

az 1815-dik esztendőben aláírtam, olly resültátumokat vonván magok után, mellyeket ekkor előre ellátni nem lehetett, újabb alkudozásokra való lépést tettek szükségessé. Jó kimenetelét várhatjuk mindezeknek, és azt is, hogy azon feltételek helylébe, mellyek a' mi erönket igen nagyon felyül haladják, olyanok fognak helyheztetődni, mellyek az egyenes-séghez, 's azon áldozatoknak hitelhetőséghez lesznek mérsékelten, a' mellyeket ugyan az én népem állandó eltökél-leitsséggel megteszen, 's a' mellyeket az én ő eránta viseltető szeretetem ugyan meg nem szaporíthat, de a' mellyek azoközben újabb jusokat adnak néki az én háládatosságomra 's minden nemzetektől való betsültetésre. —

„Az elfoglaló armádákra nézve kívántató költségeknék egy ötöd része, mint azt nektek a' ti utóbbi üléseitekben jelenteni szerentsém volt, elenyészelt, 's nem messze van már az az idő is, hogy azt reménlenünk szabad legyen, hogy az én Országlószékemnek bőltsessége és hatóssága, az én népemnek szeretete és bizodalma, 's a' Monárkákának barátsága által, ezen terheink egészen meg fognak szünni, 's a' mi hazánk ismét vissza fogja a' nemzetek között azt a' rangot és fényességet kapni, melly a' Frantziákat az ő vitézségeikért 's az ő szerentsétlenségeik között kimutatott magokviseletekért illeti. —

„Hanem, hogy ezt a' tzelt elérni lehessen, most van ám szükség arra, hogy a' nép a' thronussal egygyetértsen, melly az az erő, a' melly nélkül a' Státus hatalma soha sem ér semmit. Mennél erősebb ez a' hatalom, annál kevesebb szüksége van arra, hogy erejét mütassa. Az a' mód, a' mint azok, a' kikre én a' magam hatalmammal való élést bíztam vala, annak, a' törvényekkel megegygyezőleg hasznát vették, megmütatta, hogy nema

méltatlanul bíztam azt reájok. Azonközben örvendek, hogy előre is tudtokra adhatom, hogy a' Profoszos (Prevotal) ítélőszéket, annál tovább fenntartatni, mint törvényesen meghatározottat vala (December' utolsó napján túl) nem tartom szükségesnek. — (A' többi következik).

* * *

Annak az ifiúnak, a' ki magát Dauphinnek vagy a' XVII-dik Lajosnak nevezi, mint mondják az ő tulajdon keze' írásából bizonyos summázatokat szemeltek ki a' Londoni levelek, oly megjegyzéssel, hogy a' gonosz fiúnak ezen írásai is az ellene indított perhez tartozó Akták közzé mellékelve volnának. Itt következnek némelyek ezen Aktáknak szávaikból: —

„*Navarrai Károly* külömbkülömb testi jegyek által is iparkodik megmutatni azt, hogy ő légyen az igaz Dauphin. Erössíti, hogy most is bal térdén hordozza azon sebnek helyét, melyet a' XVI-dik Lajos' síjának térdjén egy kelés okozott volt, a' melyet egy lántzettával kivágtak. Hasonlóképpen látszik, mint maga erössíti, a' bal pofáján annak a' marásnak nyoma, melyet egy tengeri nyúl ejtett rajta. Vannak még, így szoll, egyéb próbák is, melyekről lehetetlen volna a' Dauphinen kívül valakinek valamit tudni. Ilyen példának okáért a' Thüilleriában az a' hely, a' hova a' XVI-dik Lajos számára valamely depositum be van ásva. Gyermekeége' idejéből külömbkülömbféle környülállásokat beszéll elő. Beszélli, hogy egyszer valamely tisztt azt erössítvén, hogy őtet valamely gyermekjátékban meggyőzte volna, ő így felelt a' tisztnak: *Hallja az Ur, tudja-meg azt, hogy tsak a' átéhot nyerte-meg, de engem' nem győzött-meg.* Holmi afféle környülál-

lást is hord elő, mellyek a' Királyné, ennek komornája Tourtrot asszony-ság, 's a' Dauphin közt fordultak elő. A' maga attyának (így nevezi XVI-dik Lajost) megölettetéséről sokat historizál még pedig felindító érzékenységgel. Erössíti, hogy az ő első felkenettése a' Király' megölettetése után haladék nélkül véghez ment a' Királynénak, a' magatestvéreinek (így nevezi a' mostani Angoulême Hertzegnét), 's a' XVI-dik Lajos testvéreinek Ersébetnek jelenlétekbén; és hogy a' misemondó Pap az ő fejére az Evangélium után egy Koronát tévén, ő azzal felment valamely thrónusforma alkotmányra, mellyet ezen alkalmatosságra készítettek vala. A' Simon kegyetlen magaviseletéről is sokat beszéll, 's ennek feleségét bizonyosságul hívja a' gyógyulhatatlan nyomorékok házából, sok másokkal egygyütt, kik még most is életben vagynak. Beszélli, hogy mikor ötet a' polgári tanáts' (municipalitas) Agensei a' maga anyjának karjai közzül (így nevezi a' megöletett Királynét) kiragadták, hogy külön helyre zárják, 's ő ezeköl azt kívánta, hogy a' Fiedelle nevű kis kutyáját engedjék-meg nálla lenni, Simon ekképpen felelt néki haragosan: *Mire neked a' kutya, te magad vagy az én kutyám!* Ennek 's több efféle anekdotáknak Madámot (Angoulémné) hívja bizonyosságul az ifjú, 's úgy szoll rolla, mint testvér hugáról. Azt mondja, hogy ő 1795-ben a' maga fogságából ellopattatván, a' Vendébe vitetett. Historiájának legnevezetesebb környülállását teszi az ő Anglus Király' eleibe Hertzeg Bouillon által lett bevezettetése: — „Engem' a' Király (így beszélli-le ezen dolgot maga a' fiú) nagy jóssággal fogadott, 's nekem a' nevezett Hertzeggel 's La-Tour és Bouverie. urakkal együtt önnön kastélyában rendelt szállást. Más nap' ilyen szovakkal mutatott-be maga Monsieurnek

a' Frantzia Régensnek: — „Nézze uram ötsém a' maga testvére' a' XVI-dik Lajos' Királyi Martyr fíját. — Monsieur így felelt: „Az ő hasonlatossága ugyan szembetűnő: mind azonáltal, azt hogy a' volna, kinek magát kiadja, semmi bizonyosságát nem látom.“ — Hogy hogy (így kiáltottam én fel) Uram Bátyám ő Felségének jelenlétében, ki nekünk a' maga országában menedéket enged, meri a' maga szerentséltlen Battyának vérét megtagadni, 's igaz jussalbíró örökösétjelvetni.“ — „Azt (erre így felelt Monsieur) hogy én XVI-dik Lajosnak testvére ne légyek, nekem senki se' mondhatja.“ — *Harmadik György* nek ábrázatját ezen szóknak hallására befestvén a' hosszankodás, kérte Monsieur, hogy távozzék-el, 's engem' a' szivéhez szoritván, így kiáltott fel: — „Szegény árva, a' ki ily sok szerentséltenségeknek szenvedése után még a' te rokonaid között sem találhatsz egy barátira! —

„Midőn végezetre az 1801-dik esztendőben a' Respublika' seregei mindennütt győzedelmeskedtek volna (így folytatja szavait a' hamis Dauphin) én ekkor La-Tour úrral Lyonon által Olasz országba vettem útam, 's Romában egyenesen a' Pápához szállottam-be, a' kinél tízennégy napokig maradtam. Midőn VI-dik Piusnak (*) bemutattak, így szollott ő Szentsége az ott közel álló Madám Viktoriához: — „Megesmeri-é Madám ezen ifjú urat a' XVI-dik Lajos' fíjának lenni?“ — Madám Viktoria, az Abbé Maury és több más Fő Papok jelenlétében láhaimra borulván, így kiáltott fel: — „Úgy vagyok Uraim! én ezt nem tagadhatom; ő a' Korona' Örököse!“ — Én bal kezemet az ő felemelésére kinyújtottam 's VI-dik Pius engem' a' maga palotájában felkent a' Királyságra, fejemre tette a' Koronát, 's én felmentem a' szá-

momra készen lévő thronusra. — XVI-dik Pius így szollított-meg: Uram Ötsém futva megy' a' thronusra! — „Én így feleltem: El ne mulassa Szent Atyaságod az időt, hogy Misét olvasson. Már én kétszer kenettetem-fel. Hány versbem kell még ezen czeremóniát megújítanunk, hogy Öscim thronusára felléphessek?“ — A' Pápa semmit se' felelt ezen szavaimra; én így szolltam: Tudja-é Atyaságod, hogy én Frantzia vagyok? — Madám Viktoriának árvíz' módjára könyveztek szemei. Azután ebédhez ültünk a' Pápánál. Én az ő jobb, 's La Tour a' bal keze felől; Madám alább; Abbé Maury legalól. — Elő hozza azon XVII-dik Lajost, a' ki *Chalonsba* fogságra tétetett, 's azt erősíti, hogy ezt az ő barátjai tsak azért fogatták volt el, hogy ő rolla a' Politzia figyelmetességét más felé vonhassák. Hosszasan elő beszéli továbbá, hogy azután miképpen ment Párisba; miként esmerkedett-meg Cadouballal, Pischegrüvel, Moreauval; miként fogattatott-el 's küldetett a' St. Denisben lévő Koldusok' házába; a' honnét való kimenekedése 100 Lajos-aranyába került; miként segített *Fouche* által; miként esmerkedett-meg a' Párisban volt Amerikai Követtel Jeffersonnal, a' kitől az Amerikába való menetelre passust kapván az Egygyesült Státusok' szolgálatjában Pattyantus Hadnagyságra lépett; 1805-ben a' Troubadour nevű hajón Londonba ismét vissza jött; Bouverie úr által Hertzeg Bouillonhoz vitetett; a' St. Jamesi kastélyban néhány napokig lakott, a' hol azt tudakozta tőlle a' Király: hogy látta-é a' maga attya' testvéreit, a' Frantzia Princzeket? — melyre ő így felelt: *Tudja Felséged, hogy mitsoda okok akadályoztatnak ebben engem.* Végezetre Frantzia országba vissza jöven, fogságra tettek, 's a' többi.“

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Mohátsról November 5 - dikén.
Ezen privilegiált Mező-városnak Katholikus, N. E. Görög, és Reformatus lakosai egyesülve esedeztek volt Fels. Urunk előtt, hogy engedtetnék meg nékiük az, hogy ők a' magok kebeleiben, mind a' Tudományok' Fundusának, mind az adózóközönségnek megterhelése nélkül egy kisebb Kir. Gymnasiumot vagy is olyan Oskolát állíthassanak-fel, a' város költségén, mellyben a' 4 Grammatikai Klaszsisok taníttatnának. Felséges Urunk ezt ő nékiük vele született kegyelmessége, és Népeit minden módon boldogítani kívánó indulatja szerént megengedte, és e' f. e. Nov. 4-dikén az említett Oskoláknak felnyitása ékesen, és szép rendel meg is történt. Ugyan is Fő Tiszt. *Pendl János Nepomuk* úr a' Minoriták Szerzetének Tagja, a' Tiszt. Tudományoknak és Filozofióának Doktora, a' Theológiának Licentiatusa, mint éppen most kinevezett helybeli Director Szent Mísét tartott, és a' Szent Lélek segítségül hívattatott. Az istentiszteletet ezenkívül kellemetes műsika, és mozsarak durrogása díszesítette. Ezután az Oskolai Ifjúság Klaszsisokra osztatván, és az Oskolai Törvények közönségesen felolvastatván, ugyan a' tisztelt Director úr a' körülállásokhoz képest egy rövid és velős beszédet tartott a' Professoroknak, és a' Minorita Szerzetből való Tiszt. Férfiaknak karikájában; mellyre Titt. *Bedöts János* Városi Notarius úr a' Betsületes Magistrusnak közepében hasonló nyelven, és fontossággal felelt. A' tanuló Ifjúság között pedig örök emlékezetnek okáért roszból sült kenyér osztatott-ki, és Felséges Urunknak, 's minden Tudományok Pártfogóinak virágzó egésségéért vig *Éljen*

kiállítások harsogtak. *Mohátsra* nézve ezen történetnek az a' haszna van, hogy az élelem meg fog oltsódni, és az oda csoportozó Tanulóságnak tartása mellett a' lakosoknak magoknak is könnyülni fog élelmekmódja. A' Tanulók ellenben a' Deák nyelven kívül a' Magyar, Német és Illyriai Nyelvben gyakorolhatják magokat. A' Gymnasiumnak Instellatziója a' jövő 1818-dik esztendőben eső Januariusban fog történni.

E r d é l y:

Felséges Urunknak és Aszszonyunknak még Erdélyben tett utazásukkor a' *Nagyagi* Arany-bányában létekről tsak most kapván körülállásosabb tudósítást ezt a' több hasonló tárgyokról jött tudósításokkal öszve foglalva közöljük.

Nagyagon még Septemberben voltak ő Felségek. Nevezetesen pedig annak a' hónapnak 24 dike az, melly örök emlékezetben fog az idevalók előtt maradni. Ugyan is az ezen napi pompa az azt okozó dolognak méltóságához lévén alkalmaztatva olly fényessé lett ez a' nap, melly a' leg emlékezetesebb napoknak sorában méltán helyet foglalhat. Már reggeli 7 órakor öszve gyűltek mind a' 400 Bányászlegények, bányászti öltözetekben, és zászlókat ezenkívül a' bányász mesterségnek tizmereit, t. i. sulykot 's vasrudakat vivén magok előtt, műsika zengedezése alatt ő Felségeknek fogadására két sorba kiállottak. Tizenkettőt magok közöttül egy Bányász Tisztel egyetemben a' Bányahelység határáig, hol egy Dalmi kapu volt felállítva, elküldötték a' Felséges Vendégeknek eleikbe. Minekutánna ő Felségek az ezen helységtől tsak fél órányi távolságra fekvő *Cserteszi* Olvasztóhutát megtekintették volna, a' hol a' Thesaurariatusi Titoknak Mélt. Gróf

Lázár Pál ö Ng.sága ö Felségeknék fogadására követkeppen volt rendelve, és az Olvasztásmódját magoknak egészen elmondatták volna, 10 óra tájban a' *Nagyagot* koszorúformán bekerítő Hegyekre kiszegezett mozsaraknak menydörgése jelentette óhajtott közelgetéseket. A' helységbe való bemenetel harangoknak zugása, szünetnélkül való lövöldözések, a' Bányászlegényeknek parádéjok, és szakadatlan *Eljen* kiáltozások között történt meg. Midőn a' számokra Cs. K. Bányagazgató Tiszt. *Helbling András* úr házánaél elkészített szálláshoz érkeztek, Cs. Kir. Thesaurarius Mélt. Gr. *Haller Gábor* úr ö Exc.jának, és az idevaló Cs. K. Bányaszámvivő Tiszt Nemes *Reichenstein Károly* úrnak volt szerentséjek ö Felségeket fogadni. Ö Felsége a' Császár ekkor mindjárt minden Bányászlegényeket névszerént bemutatlatott a' Thesaurarius úr által magának; a' Bányászlegényeknek pedig el kellett ö Felsége előtt sorban menni. Azután még az Oskolákat és Templomokat megvizgálták, és úgy mentek szállásokra ö Felségek. Ebéd után, mellyen a' Thesaurarius uron, és Fő Commissariuson kívül, Bányász Tanácsos és Administrator *Kimerle*, továbbá Thesaurariatusi Titoknok Mélt. Gróf *Lázár*, és a' már tisztelt *Reichenstein* uraknak is szerentséjek volt jelen lenni, a' Bányász látogatásához fogtak ö Felségek. Legelsőben is a' gazdag Értzkamarát azután a' mosóhelyeket nézték meg. Megjárták ama 42 ölnyi mélységű, 740 ölnyi hosszúságú II József nevű bányavermet. Ez az egész verem, hosszában viasz gyertyákkal és illuminatziókkal ki volt világítva; különösen a' *Magdolna* nevű bányalyuk érdemel erre nézve említést. Innen az ugy nevezett *Aloyz* - hasadékjába mentek, hol ö Felsége a' Császár az éppen ott álló gazdag értz darabokból tulajdon kezével valamit letört, és magával elvitt. Azután a' veremből kijött, és a' Bányalyu-

ka' jobb oldalán a' Thesaurarius úrnak azon emlékeztető oszlopát szemlélte meg, mellyet ö néki a' *Nagyagi Bánya* Tisztek azért emeltek, minthogy leg első volt, a' ki ezen bányá-üreget a' magához hasonló v. nagyobb Méltóságok között megjárta, és méltóztatott ö Exc.jának Felséges megelégedését tudtára adni. Viszsa felé tértekben a' zúzó, és szűrő helyeket tekintették meg ö Felségek. — Alkonyodatkor az egész helység gyönyörűen ki volt világítva. A' körül fekvő hegyeken ö Felségeknék neveik 2 ölnyi magosságú betűkkel ki voltak rakva 's világosítva, mind a' két Fels. név mellett szünet nélkül mentek a' rakéták fel, és a' *Kalvária* hegyen ö Felségeknék szállásával által ellenben tűzokádó hegyet ábrázoló tüzi játék volt. Míg ezek így történtek, az alatt ö Exc.jának a' Thesaurariusnak vezérlése alatt az egész Bányász legénység mu'sika szóval feltakarodott. Mind a' 400-an egyforma fekete bányász öltözetben jelentek meg, kezeikben égő bányafáklyák, fejeken zöld siphák voltak. Előttök zászlójok lobogott, és a' bányászszág' czimerei villogtak. Így gyülekeztek a' legszebb rendel azon 3 ölnyi magosságú dupla oszlopokon álló folyosóra, melly a' Császári Koronával, és az Ország egyéb Czimereivel volt felékesítve. Ennek közepén volt egy áldozó oltár emelve, melly körül a' fel takarodott Bányász legénység az: Isten tartsd meg *Ferencz Császárt*, élénkelte. Ezlannyira meghatotta ö Felségeknék sziveket, hogy a' már akkor beállott esős és alkalmatlan idővel nem gondolván, szobáikon kívül mulatták magokat az egész tzerémoniával. Ezen a' pompán kívül még szép volt az a' *Khinai* módon tsinált ragyogó tűzijátékkal kiábrázoltatott *Pyramis*, mellynek két oldalain az *Austriai* 's *Bavarus* Czimerek látszottak. *September* 25-dikén reggel távoztak el ö Felségek *Nagyagrol*.

A' Banatusi Bányák is ditsekesznek ő Felségeknél látogatásokkal, melly tárgyról ilyen tudósítások érkeztek. *Szászká-ra* az Almási Határszéli katonai körületen és ama magas Értztermőbértzen által érkeztek ő Felségek Okt. 5-dikén. A' Bányász-Hivatal' épülete adott szállást a' Felséges utazóknak. Ide több helybeli, és Moldovai Bányász Tisztek öszveseregélvén, a' Banáti K. Bányász Direktzió' Elölülőjének vezérlése, és egy Kompánia Bányász-Katonaságnak paradézása alatt fogadták ő Felségeket. Azon a' sziklás hegyháti úton, melly *Szászkába* beviszen, 10 zöldellő boltozatok, és 2 gyönyörűen feltzifrazott Obeliskusok állítottak fel; az előtt a' híres rézbányaverem előtt pedig, melly *Ritter Sz. Györgynek* nevezetik egy megmaradandó kő-pyramis tététt-le ezen történet emlékezetének örökösítésére. 6-dikben reggeli 7 órakor a' közep Olvasztóhútában megjelentek ő Felségek egy ón és ezüst olvasztási foglalatosságon, és annakutánna *Német Csiklován* keresztül az itt lévő réz, — és vas hámoroknak, továbbá a' réz- és ezüst hüták munkálkodásaiknak megtekintése után, délre *Oraviczára* jutottak. Itt a' Bányász Direktzióhoz tartozó minden személyek, sok más egyéb Tisztviselőkkel egyetemben egy sokféle tzifraságokkal, és helyes felyülírásokkal felékesítetett Diadalmi-kapu alatt fogadták ő Felségeket. A' Diadalmi-kaputól fogva pedig egészen ő Felségeknél a' szállásokig, melly a' Banya Direktzió épületébe volt rendelve, egy virágkoszorúkkal himezett zöldellő lugosforma boltozatj volt tsinalva, mellynek ernyője alatt mentek szállásokra ő Felségek. 32 tiszta fejrbe öltözött Tisz-

ti házból való Hajadonok nyomtatott ver-seket adtak által mély alázatossággal. Szá-mos éljen kiáltások harsogtak. Az emli-tett épület előtt egy osztály Bányász ka-tonaság tulajdon zászlójával paradézott, és egy Kompánia állott annakutánna strá-zsát. Illuminatio is lett volna, ha az es-ző időnek alkalmatlansága azt meg nem gátolta volna. 7-dikben reggeli 9 óraker mind a' két Felségek a' *Josef* örökös Bá-nyaverméhez mentek. Ennek szájánál egy zöld levelesszín alatt az egész Értztermő-bértzenek lerajzolásaira, úgy nem külömben az ezen vidékeken találtató ásványok-ra különös figyelmetességet szentelvén, annakutánna minden kísérőkkel, a' hely-beli felsőbb - Tisztviselőkkel, és más Bányász Tisztekkel egyetemben méltóztat-tak az egész Bányavermet egy e' végre készített 4 hengeren járó 1 Lovas Vurst-kotsin bejárni. Magának ezen Bányave-remnek ugyantsak méltóságos tekintete, több ezer világoknak lobogása, kelleme-tes musikának zengedezése, és szép illu-minatio gyönyörűségessé tették ezen föld alatt való utazást, melly külömben 3-öd-fél óráig akármelly heves Természetbu-varának békességes türesét is megpróbál-ná. 8-dikán hasonló Bányász parádék között indultak el innen ő Felségek, mint a' milyenek közt megszállottak vala. (A többi következik).

* * *

Jobbitás. — A' mit közelébbi leve-lünkben a' Pesti újságból az Universitás-béli tudományok cursusáról irtunk, a' Törvényes pályára nézve úgy kell meg-igazítani, hogy ez nem 4, hanem 3 esz-tendőre határozatott, mint ezt azóta ezen újság is megigazítani jónak találta.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Nov. 14-dik napján 29 $\frac{1}{2}$ — 17-dikén 29 $\frac{1}{2}$ — forintot.